

Financiële bijlage verkiezingsprogramma 2007-2011

Werk, werk, werk!

We hebben een sterke economie en dat moet zo blijven. We willen de gezondheidszorg verbeteren en we willen de AOW blijven koppelen. Dat kost geld. Dat gaan we met werken verdienen. Méér banen, dat is goed voor mensen én voor onze welvaart.

Onze voorstellen bieden die kans om de problemen van nu en die van de toekomst aan te pakken.

Tienduizenden mensen méér aan de slag. Die vergroten zo hun economische zelfstandigheid en de kracht van onze economie. Meer economische groei biedt het draagvlak om de kosten van de vergrijzing en de zorg samen op te vangen.

Door elk jaar méér geld te verdienen dan uit te geven kunnen we ook de staatsschuld terugdringen. De rente die we zo besparen kunnen we dan beter gebruiken..

Zo bouwen we aan een solide toekomst.

AOW garanderen – sterkste schouders zwaarste lasten

Niemand kan er nog omheen: de AOW-kosten stijgen en dat kost geld. De PvdA vergroot vanaf 2011 stapsgewijs de financieringsbasis. Mensen die in 1946 of later zijn geboren en de leeftijd van 65 jaar bereiken gaan vanaf 2011 een bijdrage betalen naar draagkracht. De eerste 15.000 euro's aanvullend pensioen per persoon (dus het inkomen bovenop de AOW) zijn vrijgesteld. Alleen van het inkomensdeel daarboven vragen we aan 65-plussers een bijdrage die maximaal 0.6% per jaar stijgt.

Dat levert in 2011 natuurlijk nog niet veel op. Maar over de jaren heen groeit het gespaarde bedrag.

Zo maken we een begin met de aanpak van dit financieringsvraagstuk van de toekomst. Elke volgende regering zal op basis van dan geldende inzichten moeten beoordelen in welke mate zulk beleid wordt voortgezet.

Stabiel financieel beleid

Met de PvdA aan het roer voeren we een stabiel financieel beleid. Een eind aan paniekerige bezuinigingen bij tekorten en onbezonnen uitgaven vlak voor verkiezingen. Zo'n aanpak zorgt ervoor dat de economie niet wordt opgejaagd in een hoogconjunctuur als het toch al goed gaat. En wordt afgeremd als het toch al slechter gaat in een laagconjunctuur.

In onze plannen gaan we uit van bedragen waardoor we zelfs bij een tegenvallende groei (0,25% lager dan de trendmatige groei van 2% als geraamd door het CPB) nog op een overschot uitkomen. Voor het te voeren begrotingsbeleid stellen wij evenwel voor de trendmatige economische groeiraming als uitgangspunt te nemen en op basis daarvan uitgaven- en lastenkaders voor de hele regeerperiode vast te stellen. Inkomstenmeevallers worden gebruikt om de staatsschuld af te lossen; inkomstentegenvallers worden daarmee opgevangen. Door de ontwikkelingen in de rente op de staatsschuld buiten die uitgavenkaders te houden, voorkomen we ongewenste pieken en dalen van de conjunctuurgolven.

Betaalbare plannen

In de komende regeerperiode wil de PvdA op een financieringsoverschot uitkomen; bij een groei van 2% uiteraard groter dan bij een groei van 1,75%.

Om onze uitgaven en lastenverlichtingen te kunnen betalen besparen we daarom op bestaande kosten.

Een kleiner overheidsapparaat bij rijk, provincies en waterschappen. Vergroening van het belastingstelsel en verschuiving van belastingmaatregelen van het huidige kabinet leveren geld op om méér banen te scheppen. Fraude met gemeenschapsgeld en de witte boordencriminaliteit willen we spijkerhard aanpakken.

Op basis van onze plannen en de groeiverwachting van het Centraal Planbureau laat de PvdA in 2011 een financieringsoverschot zien van 0,5% van het bruto binnenlands product. Zo verlagen we de staatsschuld in vijftientig jaar van 50% van het binnenlands product naar 15%.

Mocht de economische groei tegenvallen en jaarlijks niet de voorspelde 2% zijn maar 1,75% (“voorzichtig trendmatig scenario”) dan is er in de PvdA-plannen nog steeds sprake van een overschot.

Uitgaven en lastenverlichting in het PvdA-programma

Méer banen	€ 3.900 mln
Werkbonus voor werknemers, lagere loonkosten voor werkgevers	2.650
15.000 extra ondersteunende functies in scholen, ziekenhuizen, beveiliging, méér banen in de sociale werkvoorziening	300
Ouderschapsverlof	400
Persoonlijke diensten thuis, vergoeding voor jongeren die sociale diensten verrichten	550

- Iedereen moet mee kunnen doen. Daarom trekken we ruim 3,5 miljard euro uit voor werk. Om meer mensen aan de slag te krijgen verlagen we de werkgeverslasten op arbeid. Werkgevers betalen voor jongeren met een laag loon geen werkgeverslasten meer. Om oudere werknemers bij te scholen en aan het werk te houden trekken we nog eens 400 miljoen euro uit.
- Werknemers met een laag inkomen of een middeninkomen krijgen een extra fiscaal voordeel: een werkbonus van 500 euro per jaar bovenop de arbeidskorting. Werk moet lonen.
- Instellingen zoals scholen en ziekenhuizen, maar ook bedrijven, krijgen de gelegenheid ondersteunend personeel aan te nemen: conciërges, klassenassistenten, veiligheidsmensen, handen aan het bed. Het gaat om 15.000 extra banen.
- Er komt eindelijk een goede regeling voor ouderschapsverlof: zes maanden tegen 70% van het minimumloon. De ouders mogen zelf kiezen wie het opneemt: de moeder, de vader of allebei.
- Wie buitenshuis werkt, komt vaak tijd tekort voor de noodzakelijke klusjes in en om de eigen woning. De markt voor persoonlijke dienstverlening, voor werk als schoonmaak, wassen en tuinonderhoud krijgt van ons een flinke stimulans. Zulk werk is tot € 500 per maand onbelast.
- Jongeren die zich een tijdje maatschappelijk nuttig willen maken in onbetaald werk, krijgen van de overheid een redelijke vergoeding. Zo ondersteunen we de maatschappelijke betrokkenheid die bij veel jongeren aanwezig is.

Kinderopvang	€ 2.300 mln
Drie dagen per week voor iedereen, met een kwaliteitsimpuls	2.300

- Voor drie dagen per week wordt de kinderopvang gratis voor iedereen. Ook voor de werkgever. Dat stelt de ouder of ouders in staat om met een gerust hart aan het arbeidsproces deel te nemen. De werkgever is van het administratieve gezeur en veel kosten af. Dan moet de kwaliteit van de kinderopvang over de hele linie goed zijn. Daar trekken we extra geld voor uit.

Kenniseconomie, leerkrachten en jeugdzorg	€ 2.090 mln
Ruimte voor speciaal onderwijs, voor de voorschool/kantoor-tijdenschool	310
Een betere positie voor leraren van het basisonderwijs en het VMBO. Een betere maatschappelijke ondersteuning van het beroepsonderwijs. Budget voor bijscholing van leraren. Verhoging van het vrije budget voor de scholen.	1.210
Een individuele leerrekening voor elk kind, een boekenfonds voor betaalbare schoolboeken.	225
Meer fundamenteel onderzoek (o.a. voor duurzaamheidsonderzoek)	300
Versterking van het regionaal economisch beleid	20
Jeugdzorg	25

Er wordt ruim 2 miljard euro geïnvesteerd in een moderne kenniseconomie. We verstevigen de basis van het onderwijs en investeren in toponderzoek.

- Het speciaal onderwijs krijgt meer ruimte; een extra 2% van het aantal basisschoolleerlingen kan er dan gebruik van maken.
- Basisscholen krijgen meer mogelijkheden een voorschool te starten (ook de impuls voor kinderopvang komt hieraan ten goede).
- Vooral leraren op de basisschool en in het VMBO krijgen ruimte voor salarisverhoging tot wel 10%.
- Scholen krijgen een hoger budget om vrij te besteden aan bijvoorbeeld conciërges of achterstallig onderhoud, al naar gelang de specifieke situatie. Zonder Haagse bemoeienis.
- Er komt een flinke impuls voor het fundamenteel onderzoek. Het budget voor wetenschappelijk onderzoek wordt verhoogd met 10% en het onderzoek via NWO (Nederlandse Organisatie voor Wetenschappelijk Onderzoek) krijgt financiële ruimte, onder andere voor duurzaamheidsonderzoek.
- Er komt een individuele leerrekening. Op het 16^e levensjaar stort de overheid daarop 1.000 euro. De rekening groeit met de rente en wordt aangevuld met niet-gebruikte leerrechten. Ook individuele trekkingsrechten uit Opleidings- en Ontwikkelingsfondsen van de bedrijfstakken kunnen eraan worden toegevoegd. Het tegoed blijft individueel aanwendbaar. Zo is ook voor mensen met zware beroepen halverwege hun carrière een flink budget beschikbaar voor omscholing. Maar iedereen kan het zo inzetten dat het eigen carrièrepad zo goed mogelijk wordt ondersteund.
- Er wordt extra geïnvesteerd in de jeugdzorg.
- De bezuiniging op het regionaal economisch beleid wordt teruggedraaid.
- Er komt een boekenfonds dat in enkele jaren de scholen in staat stelt de schoolboeken zelf aan te schaffen en vervolgens aan de leerlingen te verhuren. Voor ouders is dat een enorme besparing op de kosten.

Eerlijk delen	€ 1.390 mln
Terugdraaien van de korting op de huurtoeslag	250
Verbeteringen in de bijstand en de langdurigheidstoeslag, bestrijding van armoede. Verzilvering van heffingskortingen. Lagere griffiekosten.	540
Een betere behandeling en een fatsoenlijke uitkering bij arbeidsongeschiktheid of zwangerschap, ook voor kleine middenstanders, freelancers en zelfstandigen zonder personeel.	600

- Het oneerlijke koopkrachtbeleid van de regering wordt stopgezet. De korting op de huursubsidie wordt teruggedraaid. Mensen met de laagste inkomens krijgen eindelijk de belastingkortingen uitbetaald waar ze recht op hebben.
- Wie vanuit de WW niet snel weer een baan vindt komt gauw in de bijstand. De PvdA vindt dat het vermogen in het eigen huis drie jaar buiten schot moet blijven. De langdurigheidstoeslag wordt na 3 jaar toegekend in plaats van de huidige 5 jaar.
- Er komt een goede regeling voor kleine ondernemers, zelfstandigen zonder personeel en freelancers die zwanger worden. De ingroeimogelijkheden voor deze groepen in de arbeidsongeschiktheidsregelingen voor werknemers worden verbeterd.
- Geen klassenjustitie op basis van inkomen: de griffiekosten voor rechtbanken worden verlaagd.
- Er is meer aandacht nodig om armoede te bestrijden en problematische schuldsituaties te voorkomen of aan te pakken.
- Voor gedeeltelijk arbeidsongeschikten is de WIA (Wet werk en inkomen naar arbeidsvermogen) een verslechtering. Om dit te repareren baseren wij hun vervolguitkering op het laatst verdiende loon, in plaats van op het minimumloon. De WGA (Werkhervatting gedeeltelijk arbeidsgeschikten) gaat gelden vanaf een arbeidsongeschiktheidspercentage van 15% in plaats van 35%. De uitkering voor duurzaam volledig arbeidsongeschikten wordt verhoogd van 70% naar 75% voor mensen met een IVA-uitkering (Inkomensvoorziening volledig arbeidsongeschikten) én voor duurzaam volledig arbeidsongeschikte WAO'ers. Verder wordt er een bedrag uitgetrokken voor herziening van herkeuringscriteria, die nu te hardvochtig zijn.

Internationaal eerlijk delen	€ 550 mln
Ontwikkelingssamenwerking	550

- Ook internationaal willen we eerlijk delen. Daarom worden de uitgaven voor ontwikkelingssamenwerking in de loop van twee kabinetsperioden verhoogd tot 1% van het bruto binnenlands product
- In dit budget is ook 150 miljoen opgenomen voor duurzame en betaalbare energie in ontwikkelingslanden, zodat die minder afhankelijk worden van de dure import van fossiele brandstoffen.

Investeren in kansenzones	€ 1.780 mln
Buurtbudgetten, fiscaal voordeel voor kleine bedrijven in kansenzones	1.450
Inburgering	100
Meer agenten en rechters, reclassering	230

- We gaan gericht investeren in de buurten die er momenteel in sociaal-economisch en sociaal-cultureel opzicht het slechtste voor staan. Bestaande budgetten voegen we samen, worden opgeplust en ontdaan van Haagse bureaucratie. Zo ontstaat meer armslag voor een buurtgerichte aanpak, waarbij de gemeentes over de budgetten gaan beslissen. De buurten worden kansenzones, waar leraren meer kunnen verdienen en de overdrachtsbelasting kan worden verlaagd.
- Kleine ondernemers krijgen in die buurten een fiscaal voordeel in de vorm van een hogere startersaftrek.
- We willen voorkomen dat criminelen en crimineeltjes opnieuw in de fout gaan. Daarvoor wil de PvdA 2000 extra agenten en 500 extra rechters aanstellen en de reclassering versterken. De wijkagent in de buurt, de justitiële keten versterkt. Veiligheid krijgt in zulke buurten een flinke impuls
- Er is een tekort aan capaciteit voor inburgering en taallessen op grote schaal. Met meer geld kan de inhaalslag in vier jaar worden afgerond.

Zorg	€ 1.015 mln
Verpleeghuizen, thuiszorg.	275
De nominale premie omlaag, weg met de no claim. Tandarts en pil terug in het basispakket.	640
Algemene verlofregeling voor mantelzorgers	100

- Er wordt geïnvesteerd in méér zorg. We gaan hierbij uit van een realistische ontwikkeling van de uitgaven met ruim 8 miljard en een kostendeekkende premie, die voor een groter deel inkomensafhankelijk wordt.
- Er wordt in de PvdA-plannen geld uitgetrokken om meer handen aan het bed te krijgen in verpleeghuizen. Er komen 2.500 arbeidsplaatsen bij. Ook voor thuiszorg wordt geld uitgetrokken.
- De oneerlijke no-claimregeling wordt geschrapt, zodat de solidariteit tussen zieken en gezonden wordt hersteld. Een deel van de tandheelkundige zorg komt terug in het basispakket, net als de pil.
- Mantelzorgers zijn de dragers van een belangrijk en omvangrijk deel van de zorg. We willen een steun in de rug geven met een algemene verlofregeling.
- De nominale premie wordt verlaagd, de premie wordt meer naar draagkracht geheven. “De sterkste schouders de zwaarste lasten” is en blijft ons uitgangspunt.
- Het tandartsbezoek en de pil komen terug in het basispakket.

Fraude aanpakken	€ 130 mln
Fraude keihard aanpakken	130

- Of het nu gaat om fraude met bijstand, met huursubsidies of om witte boordencriminaliteit zoals faillissementsfraude: misbruik van gemeenschapsgeld moeten we keihard aanpakken om de solidariteit te behouden. De belastingbetaler moet zeker weten dat het geld bij de juiste mensen terecht komt. Uit onderzoek blijkt dat elke euro die wordt gestoken in fraudebestrijding viervoudig wordt terugverdiend. Ook de extra rechters worden hiervoor ingezet.

Starters op de woningmarkt	€ 200 mln
Lagere overdrachtsbelasting voor starters	200

- De woningmarkt wordt verbeterd door afschaffing van de overdrachtsbelasting voor starters op de woningmarkt. We maken een begin in 2007 en financieren dat door de hypotheekrente maximaal tegen 42% aftrekbaar te maken bij het aangaan van nieuwe leningen.

Kwaliteit van leven	€ 1.450 mln
Gratis OV voor ouderen, gehandicapten en mbo-leerlingen. De treintaxi goedkoper.	370
Milieu, energie en groen.	750
Sport.	100
Publieke omroep, kunst en cultuur	200
Terugkeermogelijkheden voor asielzoekers	30

- Gratis openbaar vervoer voor 65-plussers en gehandicapten in de daluren in stads- en streekvervoer. Het aansluitend vervoer wordt verbeterd door de terugkeer van de goedkope treintaxi. Het vervoersprobleem van mbo-leerlingen van 16 en 17 jaar wordt opgelost met een OV-jaarkaart.
- Sport is goed voor de gezondheid, maar draagt sterk bij aan de sociale cohesie en maatschappelijke deelname in een buurt of wijk. Daarom wordt hier 100 miljoen euro geïnvesteerd, onder andere voor sportleraren op scholen.
- Milieukwaliteit en energievoorziening zijn grote en actuele vraagstukken. We moeten de 21^e eeuw doorkomen met een betrouwbare en schone energievoorziening. Via de MEP-regeling (Milieukwaliteit elektriciteitsproductie) wordt duurzame energieopwekking gestimuleerd. Biobrandstoffen worden vrijgesteld voor accijnzen, onderzoek naar duurzaamheid wordt bevorderd. De ecologische hoofdstructuur wordt verder versterkt.
- Het budget voor de publieke omroep wordt met 10% verhoogd om haar afhankelijkheid van reclame-inkomsten te verminderen.

- De PvdA wil een culturele strippenkaart voor jongeren en experimenten met gratis toegang in enkele musea. We willen meer ruimte bieden voor culturele en kunstzinnige vorming in het onderwijs. Een aftrekpost voor kunstaankopen en kunstinvesteringen stimuleert de aanschaf van kunst en verbetert de positie van kunstenaars.
- Geld wordt vrijgemaakt om voor meer asielzoekers de terugkeer mogelijk te maken.

Financiële dekking van de PvdA-plannen

Om de welvaart op peil te houden, ook als de verhouding tussen jong en oud verandert en de kosten van de zorg scherp toenemen wil de PvdA geld vrijspelen door de staatsschuld te verminderen. Daarom willen we in 2011 een overschot op de begroting ook als de groei tegenvalt ten opzichte van de raming van het CPB. Uitgaande van die raming van 2% resulteert een overschot van 0,5% van het bruto binnenlands product, zoals blijkt uit onderstaande tabel.

Doelmatiger overheid	€ 3.635 mln	
Waarvan rijksoverheid		2.195
Waarvan middenbestuur		1.440
Fraude bestrijden	€ 750	
Terugdraaien van of verschuiven binnen het belastingpakket	€ 2.000	
Vergroening van het fiscaal stelsel	€ 1.345	
Betere werking van de woningmarkt	€ 200	
Zorg	€ 850	
Geen doelmatigheidsverlies bij geneesmiddelen		300
Lager uurtarief voor medisch specialisten		200
Vergoedingensystematiek en kapitaallasten bij bouw		200
Afbouw bureaucratie bij de indicatiestelling		150
Overige maatregelen	€ 2.700	
Afschaffen van de fusieprikkels in voortgezet onderwijs		100
JSF		50
Landing/take off-heffing te laste van buitenland		250
Bijdrage van de woningcorporaties		500
ISV+GSB-budgetten omzetten in buurtbudgetten		500
Vrijval van specifieke budgetten door het scheppen van extra banen		250
Verschuivingen tussen combikortingen en heffingskortingen		300
Intrekken van specifieke belastingvrijstellingen		400
Verkoop van domeingronden		350
Totaal	€ 11.480 mln	

- Het PvdA-programma wordt gefinancierd door een stevige aanpak van de overheidsbureaucratie. Op termijn wordt het aantal rijksambtenaren teruggebracht, de inhuur van externe medewerkers wordt gehalveerd en er wordt flink gesneden in de overhead van zelfstandige bestuursorganen. In het middenbestuur verdwijnen twee bestuurslagen, dat leidt tot minder politici, minder bestuurders en minder ambtenaren.
- De fraude wordt spijkerhard bestreden. Financieel specialisten, ICT-specialisten en extra rechters gaan witteboordenfraude, zoals faillissementsfraude aanpakken.

- Er wordt geschoven binnen het lastenverlichtingspakket van het huidige kabinet. Minder verlaging van de vennootschapsbelasting schept ruimte voor loonkostensubsidies en het afschaffen van de werkgeversbijdrage voor kinderopvang.
- Vergroening van het belastingstelsel draagt bij aan een beter milieu. Met de opbrengst kunnen we de arbeidsmarkt beter laten werken. Lasten op arbeid worden verlaagd, waardoor er ruimte komt om meer werknemers in dienst nemen.
- De woningmarkt gaat beter werken doordat de overdrachtsbelasting voor starters wordt verlaagd. Dit wordt gefinancierd doordat bij het aangaan van nieuwe leningen de hypotheekrenteaftrek maximaal 42% bedraagt.
- In de zorgsector vindt geen subsidiëring van winsten van de medicijnenindustrie meer plaats. Het uurtarief voor medisch specialisten wordt lager, mede vanwege een groter aanbod. Er komt een versimpeling van de DBC-techniek (diagnose-behandelcombinatie) en versnelde invoering van normatieve kapitaallasten bij de bouw. Er wordt een eind gemaakt aan de bureaucratie bij de indicatiestelling, afschaffing van de Centrale Administratiekantoren.
- Het vormen van grote scholen wordt niet langer gestimuleerd door het afschaffen van fusieprikkels.
- Nederland stapt uit het JSF-project.
- Van woningcorporaties die zich gedragen als commerciële projectontwikkelaars wordt het vermogen afgeroomd.
- Specifieke budgetten voor buurten en steden (ISV en GSB-budget) worden gebundeld en meer gericht ingezet in kanszones.
- Door ontschotting van gemeentelijke budgetten voor reïntegratie, werk en van de sociale werkvoorziening blijft niet langer geld nodeloos op de plank liggen.
- Een deel van de belastingfaciliteiten zoals de combikorting wordt geïnvesteerd in kinderopvang.
- Gronden die niet noodzakelijk in rijkshanden hoeven te zijn worden verkocht.

Gevolgen voor het financieringssaldo

De PvdA kan haar prioriteiten financieren én een overschot op de begroting bereiken bij zowel een trendmatige (2%) als een voorzichtige groei (1.75%). Bij een trendmatige groei bedraagt dit overschot 0,5% zoals uit onderstaand staatje blijkt.

Extra uitgaven en lastenverlichting	14,8
Schuldaflissing (***)	2,3
Totaal uitgaven (miljard)	17,1
Ruimtevergrotenende maatregelen	11,4
Effect van rente en technische doorwerkingen	0,5
Aanpassing uitgangspositie Middellange Termijnraming (*)	3,0
Extra ruimte bij trendmatige groei in plaats van behoedzaamheid (**)	2,2
Totale ruimte (miljard)	17,1

Bij ongewijzigd beleid ontstaat volgens eerdere berekeningen van het CPB de komende jaren een financiële ruimte van 6,5 miljard. De PvdA zet dat bedrag volledig in ten behoeve van het saldo, waarmee in 2011 sprake is van begrotingsevenwicht. Dit begrotingsevenwicht nemen we als onze uitgangspositie.

Er is echter meer ruimte; het CPB heeft aangekondigd dat in zijn middellange termijnraming de uitgangspositie naar boven zal bijgesteld. Wij ramen dit voorlopig op 3 miljard (zie*). Mocht het minder zijn, dan passen wij onze uitgaven aan. Mocht het meer zijn, dan lossen wij verder af op de staatsschuld.

In de ramingen is sprake van een economische groei de komende kabinetsperiode van 2% per jaar. Voorzichtigheidshalve is uitgegaan van 1,75%. Als de realistische groeiraming werkelijkheid wordt, ontstaat ruim 2 miljard meer ruimte (zie **). Dit wordt conform bovenstaande tabel ingezet voor schuldaflossing (zie ***). Samen met de te verwachten inverteertheffecten leidt dit tot een begrotingsoverschot van 0,5% van het bruto binnenlands product.